

Nieuwbouw? Denk groot

Afbreken beter dan renoveren

Wie zijn melkveebedrijf wil uitbreiden, doet er goed aan groot te denken.

Het is een van de tips die het netwerk 'Bouwen aan sociale schaalvergroting' opleverde.

Tekst en foto's: Gertjan Zevenbergen

Groeien, groeien, groeien. Met 2015 en het afschaffen van het melkquotum in het vooruitzicht is menig melkveehouder van plan zijn

bedrijf flink te vergroten. Dat in 2008 goed is verdiend, bracht de plannen in een stroomversnelling. Heeft de een al een stal op stapel staan, de ander is nog aan het

tekenen. Daarbij denken veel veehouders niet groot genoeg, weet Vic Boeren, manager Rundvee Advies van DLV Zuid-West. De afgelopen twee jaar begeleidde hij het net-

Goed nadenken over de bouw van een stal, bespaart je later extra verbouwingkosten.

‘Te duur? Uitstellen blijft nog steeds een optie’

Vic Boeren, manager Rundvee Advies van DLV Zuid-West, adviseert vooruit te blijven kijken: “Nieuwbouw is niet meteen het eindpunt van het bedrijf.”

werk ‘Bouwen aan sociale schaalvergroting’. Tien melkveehouders in het westen van Noord-Brabant deden mee. Ze stonden op het punt om het aantal koeien op hun bedrijf te verdubbelen. Boercomfortabel bouwen was het uitgangspunt. Door de stal efficiënt in te delen en looplijnen zo efficiënt mogelijk te maken. Maar onderzoeksresultaten zijn er niet. Het uitwisselen van gezamenlijke ervaringen en ideeën aangevuld met de meningen van deskundigen werd dan ook de leidraad. “Veel melkveehouders willen bij schaalvergroting ook de oude gebouwen gebruiken. Voornamelijk om kosten te besparen”, zag Boeren. Op de eerste tekeningen wordt de bestaande stal verlengd, verbreed of er komt een stuk tegenaan. En een oude jongveestal krijgt er een spant bij om de extra kalveren te huisvesten. Het blijkt niet altijd verstandig. De gebouwen kunnen een sta-in-de-weg vormen zodra nieuwe uitbreidingsplannen zich aankondigen. “Die komen zeker, want de nieuwbouw is niet meteen het eindpunt van het bedrijf”, weet Boeren. Efficiënt bouwen werd, naast de inzet van automatisering en arbeid, het belangrijkste aandachtspunt. Veehouderij Techniek zet de bouwtips die het netwerk opleverde op een rij.

Denk bij nieuwbouw groot

Door bij de uitbreiding gebruik te maken van bestaande gebouwen kun je een verdere uitbreiding onmogelijk maken. Vaak is het verstandiger oude gebouwen en kuilplaten af te breken en nieuwe te bouwen. Door het doel van de bedrijfsuitbreiding voor ogen te houden, wordt snel duidelijk hoe de stal en het erf er precies uit moeten zien. Door volledig nieuw te bouwen, is de stal meteen naar wens. Zou je snel weer moeten verbouwen, dan zijn de kosten hoger.

Houd de looplijnen kort

Dagelijkse klussen moet je snel en efficiënt uit kunnen voeren. Komt zo’n klus eens in de twee weken voor, dan is 100 meter extra lopen geen probleem. Twintig stappen extra elke dag is wel te veel. Ook voor koeien mogen de looplijnen niet te lang zijn. Koeien die vlot de melkstal of de melkrobot in- en uitlopen zorgen voor een hogere melkcapaciteit. Meer ruimte werkt in dat geval arbeidsbesparend. Het kan betekenen dat je niet vijftien maar slechts vijf koeien op moet halen. Dat een dier af en toe naar een andere stal moet lopen is niet erg, zeker niet als dat met weinig arbeid kan. Door een hek over te zetten bijvoorbeeld.

Zorg dat hekwerk slim is geplaatst

Een man moet een koe in een minuut kunnen separeren of verplaatsen. Als dat kan voer je karweitjes, zoals klauwbekappen, sneller en vaker uit. Dat geldt ook voor het ophalen van de koeien. Als de koeien de mogelijkheid hebben om te ontsnappen, levert dat nodeloos heen en weer lopen op. Een hek biedt dan uitkomst.

Maak een looppad rondom de stal

Een looppad rondom de stal biedt veel zicht op de koeien. Daarnaast kun je overal snel komen, zonder over de roosters tussen de koeien door te hoeven lopen. Voergangen aan de buitenkant van de stal doen al dienst als looppad. Dan moet ook op de kopse kanten een pad aangelegd worden. Heb je die eenmaal, dan hoef je met slecht weer of ‘s avonds in het donker niet buitenom te lopen om aan de andere kant van de stal te komen. Maak je looppaden aan de kopse kanten, zorg er dan voor dat ze breed genoeg zijn, zodat je met een minihovel over de paden kunt rijden. Dat scheelt in lange stallen veel tijd.

Maak het strohok groot genoeg

Een strohok is noodzakelijk. Koeien kalven

Netwerkdeelnemer Joost van Eert: ‘Doe je ogen dicht’

Melkveehouder Joost van Eert in Steenberg (NB) bouwt een nieuwe stal waar hij 250 koeien met melkrobots wil melken. Van Eert was een van de deelnemers aan het netwerk ‘Bouwen aan sociale schaalvergroting’. Met de kennis van collega’s, onderzoekers en voorlichters tekende hij de nieuwe stal. “Slim werken is belangrijk. Ik bouw bijvoorbeeld kasten in de buurt van de strohokken en de klauwbekapbox. En ik kan de hele stand rondlopen door één gangpad.”

In zijn nieuwe stal komt ook de emissiearme vloer van Swaans Beton te liggen. Daarmee krijgt de ligboxenstal de proefstalstatus. Voor nieuwbouwende collega’s heeft Van Eert nog een tip: “Teken de stal, doe je ogen dicht en zie de stal in 3D voor je. Loop daar eens doorheen. Dan zie je de inefficiënte punten vanzelf.”

Melkveehouder Joost van Eert laat de emissiearme vloer van Swaans Beton in zijn nieuwe ligboxenstal leggen.

er af en zieke koeien kunnen er verblijven. Bouw het hok in de nieuwe stal en niet in de oude. Zo kun je de koeien beter in de gaten houden. Daar komt bij dat heen en weer lopen van de ene naar de andere stal veel tijd vraagt. Om de hokken snel te kunnen vullen, moet het stro dichtbij opgeslagen worden. Liefst erboven. Die zolder mag het klimaat in de stal niet negatief beïnvloeden. De strohokken moeten groot genoeg zijn om de koeien er twee dagen lang na het afkalven in te laten verblijven. Houd rekening met een oppervlakte per koe van 10 m². Maak het hok niet onnodig groot en dus duur. Het loont de moeite om middels preventieve diergezondheid in te zetten op een gezonde veestapel. Gezonde dieren kosten nu eenmaal minder tijd dan zieke, en koeien die snel afkalven, kunnen snel weer in de koppel.

Plaats het kantoor logisch

Het kantoor ga je dagelijks regelmatig in en uit. Je moet er dus ook vlot in en uit kunnen. Plaats het op een logische plek in de stal. Het mag geen obstakel zijn voor mensen en koeien en mag ook een eventuele uitbreiding van de stal niet in de weg staan. Een trap is vaak lastig.

Plaats robots dicht bij elkaar

Door automatische melksystemen dicht bij elkaar te zetten hoef je niet ver te lopen voor controle en onderhoud van de robots. Daarnaast kun je zo sneller biest ophalen. Ook maakt dat het separeren van koeien gemakkelijker. Er is immers minder hekwerk nodig. Veel hekwerk en selectiepoorten kan opstoppingen veroorzaken. Ze zorgen immers voor versmallingen en ranghoge koeien kunnen de looppaden blokkeren. Iedere robot moet toegang geven tot het strohok. Doe je dat niet, dan moet je ze zelf ophalen. Dat kost tijd.

Huisvest kalveren dicht bij de robots

De nuchtere kalveren moeten dicht bij de melksystemen staan. Dat maakt het voeren van biest gemakkelijker. Staan de kalveren aan de andere kant van de stal, of erger nog in een andere stal, dan kost het veel tijd om de biest bij de kalveren te krijgen.

Een brede voergang

De voergang moet breed zijn. Je kunt, zeker bij een automatisch voersysteem, weliswaar flink besparen op de kosten door hem smaller te bouwen, maar daardoor is de bereikbaarheid van de stal minder goed

geworden. Schuif het voer ook regelmatig aan of voer vaker per dag. Zo voorkom je met name in robotstallen dat koeien allemaal tegelijk gaan eten. Dat levert pieken op bij de robot, waardoor het robotbezoek en de benutting van het automatische melksysteem daalt.

Duurder

En dan zijn er nog een paar kleine tips. Zoals het vermijden van lastige en hinderlijke opstapjes en bruggetjes en het monteren van een eenvoudig en arbeidsvriendelijk uitmeststelsel. Moet je onderdelen vervangen, dan mag dat niet te moeilijk zijn om vuile handen te voorkomen. Dat alle tips de bouwkosten flink verhogen, erkent DLV’er Vic Boeren. “Een efficiënte indeling kan het investeringsbedrag tienduizenden euro’s verhogen. Dat verdient je terug door op arbeid te besparen. Lukt het echt niet om die investering nu te doen, dan is uitstellen ook nog steeds een optie.”